

Mottagare
Regionstyrelsen

Åtgärdsvalsstudie Trafiksäkerhetsåtgärder väg 140 Västerhejde-Tofta

Förslag till beslut

- Upprättat yttrande inlämnas som Region Gotlands svar till Trafikverket.

Sammanfattning

Trafikverket har tagit fram åtgärdsvalsstudien *Trafiksäkerhetsåtgärder väg 140 Västerhejde-Tofta* i syfte att utreda effektiva trafiksäkerhetshöjande åtgärder på sträckan. Bakgrunden till utredningen är att hastigheten bedöms vara för hög i förhållande till vägens trafiksäkerhetsstandard på den sträcka där hastighetsgränsen är 90 km/tim. Åtgärderna syftar till att höja trafiksäkerheten för bilåkande, med minsta möjliga inverkan på framkomligheten för fordonstrafiken. I Tofta ska tillgänglighet och trafiksäkerhet för gående och cyklister utmed och tvärs väg 140 förbättras.

Arbetsgruppen har utgjorts av Trafikverket, regionstyrelseförvaltningen och teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen med stöd av konsultbyrån Kreera samhällsbyggnad.

Åtgärdsförslagen presenteras som två paket: *Paket A – Hastighetsjustering* och *Paket B – Trafiksäkerhetshöjande åtgärder*. I paket A kan särskilt framhållas förslag om en permanent sänkning från 90 km/tim till 80 km/tim längs hela den befintliga 90-sträckan. Inriktningen är en permanent sänkning för att förbättra trafiksäkerheten hela året, eftersom flera av de allvarliga olyckorna som inträffat längs sträckan har skett utanför sommartid. En sänkning av hastigheten skulle innebära en förlängd restid med cirka 35 sekunder.

Paket B – Trafiksäkerhetshöjande åtgärder innehåller ett femtontal åtgärder, exempelvis förbättrad tillgänglighet och trafiksäkerhet runt ett antal utpekade busshållplatser.

Region Gotland har möjlighet att lämna ett yttrande över åtgärdsvalsstudien. Efter att ärendet behandlats av regionstyrelsen kommer Trafikverket att slutföra rapporten och åtgärderna kommer att vara möjliga för Trafikverket att planera in för genomförande.

Ärendebeskrivning

Trafikverket har tagit fram åtgärdsvalsstudien *Trafiksäkerhetsåtgärder väg 140 Västerhejde–Tofta* i syfte att utreda effektiva trafiksäkerhetshöjande åtgärder på sträckan. Bakgrunden till utredningen är att hastigheten bedöms vara för hög i förhållande till vägens trafiksäkerhetsstandard på den sträcka där hastighetsgränsen är 90 km/tim. Åtgärderna syftar till att höja trafiksäkerheten för bilåkande, med minsta möjliga inverkan på framkomligheten för fordonstrafiken. I Tofta ska tillgänglighet och trafiksäkerhet för gående och cyklister utmed och tvärs väg 140 förbättras.

Region Gotland har möjlighet att lämna ett yttrande över åtgärdsvalsstudien. Efter att ärendet behandlats av regionstyrelsen kommer Trafikverket att slutföra rapporten och åtgärderna kommer att vara möjliga för Trafikverket att planera in för genomförande.

Process

En åtgärdsvalsstudie (ÅVS) är första steget i Trafikverkets planeringsprocess. Den syftar till att i dialog få fram en helhetsbild av behov, brister och tänkbara lösningar och åtgärder. Trafikverket ansvarar för arbetet med åtgärdsvalsstudien. Åtgärder på det statliga vägnätet finansieras inom ramen för *Gotlands länsplan för regional transportinfrastruktur*. Där sker en prioritering av åtgärder utifrån hela Gotlands behov.

ÅVS-arbetet har genomförts gemensamt med *Åtgärdsvalsstudie Trafiksäkerhet på väg 143 mellan Visby och Roma* och *Utredning korsningen väg 149 och Själsövägen*. Projektgrupp, arbetsgrupp och konsultstöd har varit desamma för de tre utredningarna.

Arbetsgruppen har utgjorts av Trafikverket, regionstyrelseförvaltningen och teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen med stöd av konsultbyrån Kreera samhällsbyggnad. Ett första dialogmöte hölls på plats i Visby den 13 maj 2025 med deltagare från Trafikverket, regionstyrelseförvaltningen (RSF), dåvarande teknikförvaltningen (TKF) respektive samhällsbyggnadsförvaltningen (SBF), Polisen, Försvarmakten och Fortifikationsverket. Den 22 september 2025 hölls ett digitalt dialogmöte med deltagare från RSF dåvarande TKF respektive SBF, Trafikverket, Försvarmakten och Fortifikationsverket.

Utredningen har via en kartfunktion även gett möjlighet till verksamheter och föreningar längs vägen samt andra intressenter att inkomma med inspel angående brister och behov för ökad trafiksäkerhet.

Avgränsning

Utredningens avgränsning är vägavsnittet på väg 140 mellan korsningen med Nygårdsallén i Västerhejde och korsning med Monsunvägen i Tofta tätort.

Utredningens huvudfokus är trafiksäkerhet för bilåkande (ingår personbil, buss och lastbil) på sträckan. Separat gång- och cykelväg finns längs hela sträckan. Genom tätorten Tofta utreddes ökad trafiksäkerhet för gående och cyklister som behöver korsa vägen. Kollektivtrafikåtgärder har beaktats, med fokus på

trafiksäkerhet. Det ingår också att bedöma behov av belysning enligt Trafikverkets kriterier.

Behov och brister

Behov och brister har samlats in från tidigare utredningar, platsbesök och workshop. De huvudsakliga bristerna som utredningen har hanterat är:

- Hastighetsbegränsningen och trafikmiljön/vägutformningen överensstämmer inte med varandra
 - i Tofta och Västerhejde samhällen
 - på landsvägssträckan där hastighetsgränsen är 90 km/tim.
 - i ett antal utpekade korsningar
- Det saknas ordnade passager mellan hållplatslägen i busstrafiken och för att korsa vägen för gående och cyklister. Det saknas anslutningar för gående och cyklande att ta sig till och från busshållplatser
- Det saknas ordnad väntyta vid hållplatser
- Behov av belysning där kriterierna uppfylls
- Fasta och oftergivliga objekt inom vägens säkerhetszon

Åtgärdsförslag

Åtgärdsförslagen presenteras som två paket: *Paket A – Hastighetsjustering* och *Paket B – Trafiksäkerhetsbörjande åtgärder*. Åtgärderna i paket B bedöms ge bäst måluppfyllelse som ett samlat projekt men åtgärderna kan också beställas och genomföras separat. Paket A och B kan genomföras oberoende av varandra.

Paket A – Hastighetsjustering innehåller åtgärderna:

- permanent sänkning från 90 km/tim till 80 km/tim längs hela den befintliga 90-sträckan
- permanent 80 km/tim mellan Lunds och Martille; dvs de tidsbegränsade hastighetssänkningarna längs med sträckan tas bort

För att uppnå trafiksäkerhet på väg 140 med bibehållen 90-hastighet skulle vägen behöva separeras med mitträcke, men på grund av Försvarsmaktens behov är detta inte möjligt.

Inriktningen är en permanent sänkning (dvs ej sommarhastighet) för att förbättra trafiksäkerheten hela året, eftersom flera av de allvarliga olyckorna som inträffat längs sträckan har skett utanför sommartid. En sänkning skulle innebära en förlängd restid med cirka 35 sekunder. I kombination med en permanent höjning av hastighetsbegränsningen mellan Lunds och Martille, som möjliggörs efter att regementet byggt en cirkulationsplats och planskildhet för fotgängare, blir nettoeffekten på sträckan en restidsförlängning om 21 sekunder.

Paket B – Trafiksäkerhetsbörjande åtgärder innehåller ett femtontal åtgärder, bland annat:

- Mitträffor längs med del av sträckan

- Förbättra och rusta upp befintlig passage i anslutning till sommarbusshållplatsen Tofta bad
- Åtgärder för att tillgänglighetsanpassa och öka trafiksäkerheten vid hållplatserna Tofta södra, Solbacken, Tofta Bjers och Lunds
- Ordna vänstersvängskörfält i korsningen väg 140-Gnisvärdsvägen södra
- Ny belysning genom Västerhejde tätort respektive genom delar av Tofta tätort

Bedömning

I *Gotlands länsplan för transportinfrastruktur* perioden 2022–2033 lyfter Region Gotland behovet av en åtgärdsvalsstudie för väg 140 i länsplan. Behovet motiveras av utvecklingen av Visborgsområdet, försvarets återetablering i området, övrig exploatering längs med vägen, samt behovet av en gång- och cykelförbindelse mellan Visborgsområdet och Södra Hällarna. Utifrån det hade en bredare geografisk avgränsning vart önskvärd, men åtgärdsvalsstudien svarar ändå upp mot en del av Region Gotlands önskemål.

Regionstyrelseförvaltningen upplever att det varit en bra process. Berörda aktörer och verksamheter inom Region Gotland har bjudits in att delta.

Region Gotland gör i översiktsplanen *Vårt Gotland 2040* ställningstagandet *för att undvika ytterligare hastighetssänkningar ska nödvändiga breddningar och uträtningar av länsvägar prioriteras i den mån det går. Regionen bör driva denna fråga gentemot Trafikverket*. Avseende 90-sträckan på väg 140 hade inte uträtning eller breddning gjort skillnad för Trafikverkets rekommendation. För att uppnå trafiksäkerhet på väg 140 med bibehållen 90-hastighet skulle vägen behöva separeras med mitträcke. På grund av Försvarsmaktens behov är det inte aktuellt. Därmed bedömer Trafikverket i utredningen att en hastighetssänkning på 90-sträckan är nödvändig för att uppnå fullgod trafiksäkerhet. I praktiken skulle det innebära en restidsförlängning på cirka en halv minut. Tillsammans med en permanentad hastighet om 80 kilometer i timmen förbi regementet, efter att den cirkulationsplats och planskildhet som bekostas av Försvarsmakten/Fortifikationsverket är genomförd, innebär det en mer jämn hastighet över sträckan i sin helhet. Regionstyrelseförvaltningen bedömer att det är ett rimligt förslag.

Åtgärdsvalsstudien kunde inte identifiera någon mer plats i Tofta att tillskapa en säker passage över vägen. Det handlar om att det inte finns tillräckligt tydliga målpunkter på båda sidor om vägen och att man då skulle riskera att personer ändå inte gick omvägen via passagen för att korsa vägen. Det är synd att ingen mer passage kunnat tillskapas, men regionstyrelseförvaltningen ifrågasätter inte slutsatsen.

Beslutsunderlag

Åtgärdsvalsstudie Trafiksäkerhetsåtgärder väg 140 Västerhejde-Tofta. Trafikverket inkom 2026-08-24

PM Belysning ÅVS väg 140 och väg 143, Gotland. Trafikverket inkom 2026-08-24

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-08-24
Yttrande Region Gotland 2026-09-29

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Stefan Persson
Regional utvecklingsdirektör

Skickas till

Trafikverket att. lina.granlund@trafikverket.se,
martin.bylander@trafikverket.se